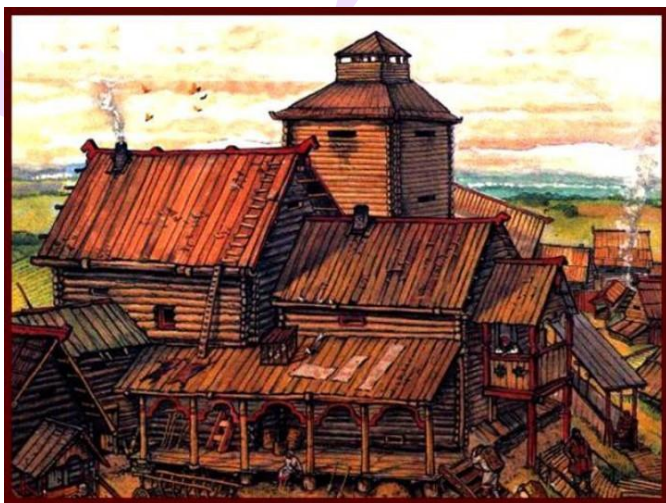
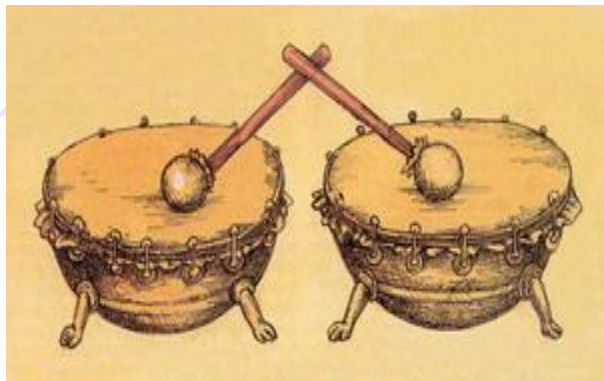

Мистецтво Київської Русі

Виконала
Ліцеїстка 3 курсу (10)
БМЛ № 15
Симоненко Тетяна

Мистецтво Київської Русі розвивалося в загальному руслі середньовічної європейської культури і було нерозривно пов'язане з церквою і християнською вірою. У той же час слов'янські майстри мали свої стійкі, вікові традиції язичницького мистецтва. Тому, сприйнявши багато чого з Візантії, вони виробили самобутній, неповторний стиль і створили справжні шедеври архітектури, живопису, прикладного мистецтва.

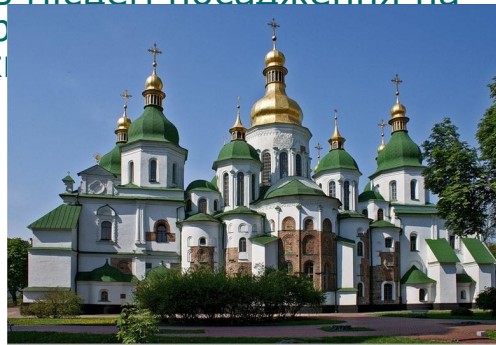

Архітектура

- Протягом сторіч у східних слов'ян нагромаджувався багатий досвід архітектури, склалася національна традиція містобудування. Довгий час як головний будівельний матеріал використовувалася деревина, що була в достатку доступна. У центрі поселень знаходилися "гради", які служили для захисту від ворогів, проведення племінних зборів і культових обрядів. Більшість споруд у слов'янських "градах" споруджувалася зі зрубів – колод, укладених в чотирикутні вінці. Зі зрубів будувалися і прості хати, і 2-3-поверхові тереми, зруби закладалися в основу кріпосних валів.
- Якісно новий рівень розвитку архітектури пов'язаний з переходом від дерев'яного до кам'яного і цегельного будівництва. З прийняттям християнства почалося спорудження храмів, які являють собою самостійну давньоруську переробку візантійських зразків.
- Перші кам'яні споруди були створені в період князювання Володимира Великого. На центральній площі древнього Києва звали церкву Успення Богородиці. Церква була прозвана Десятинною тому, що Володимир спеціальною грамотою відписав їй десяту частину великокняжих прибутків. Доля церкви склалася трагічно: в 1240 р., коли до Києва увірвалися орди Батия, вона стала останнім рубежем оборони і була вщент зруйнована. У наші дні розчищений і зберігається її підмурівок.
- Найбільше поширення на Русі отримало хрестово-купольне планування соборів. Така композиція храму базувалася на християнській символіці, підкреслюючи її призначення. Відповідно до цієї системи склепіння з центральним куполом спиралися на чотири стовпи, утворюючи хрестоподібну композицію. Кутові частини покривалися також купольними склепіннями. Зі східного боку, в вівтарній частині, до храму прибудовувалися апсиди – напівкруглі виступи, покриті половиною купольного або зімкненого склепіння. Внутрішні стовпи ділили простір храму на

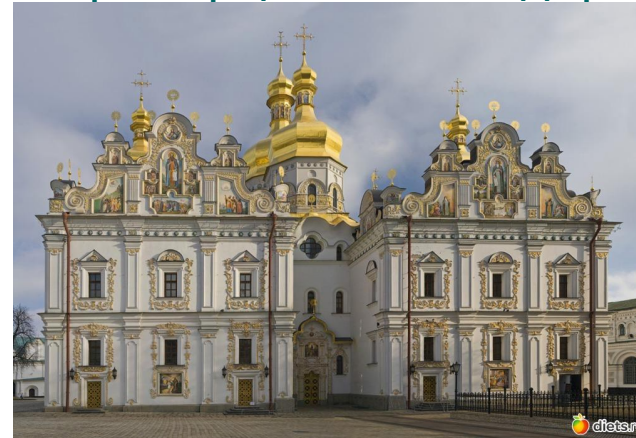
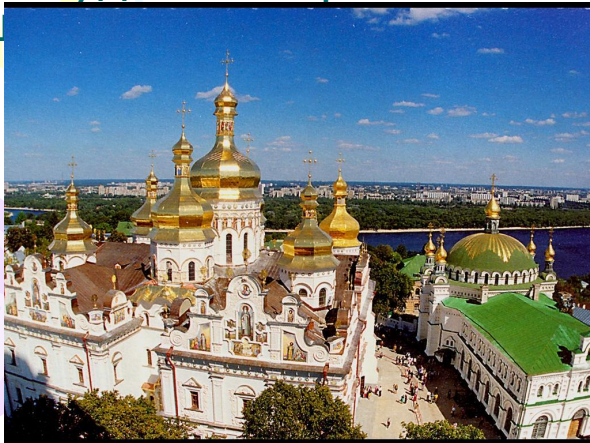

- Особливого значення надавалося куполу, який, з точки зору богослов'я, виконував не тільки естетичну, але й культову функцію. Його призначення – концентрувати духовну енергію людей, “молитовне горіння” і направляти в небо. Вважалося, якщо молитва окремої людини може “не дійти” до Бога, то молитва багатьох людей, сконцентрована куполом, буде обов'язково почута. Згідно з візантійською традицією куполи покривали свинцевими, позолоченими або забарвленими в зелений колір листами. Обидва кольори – золотистий і зелений – вважалися у Візантії священними.
- Древньоруські майстри удосконалили візантійський тип кладки. Стіни соборів викладалися з рядів каменю, які чергуються, і плінфи (плоска цегла, близька до квадратної форми). Будівельники застосовували метод так званої “утопленої плінфи”, коли ряди цегли через один були заглиблені в стіну, а проміжки, які утворилися, заповнювалися цем'янкою (розчин вапна, піску і товченої цегли). У результаті стіни були смугастими. Сірий граніт і червоний кварцит у поєднанні з оранжево-рожевим кольором плінфи та рожевим відтінком цем'янки надавали фасаду ошатного вигляду. Кладка виконувалася на високому художньому рівні і була однією з головних прикрас будівлі. Пізніше київську кладку запозичила і Візантія.
- Втіленням головних архітектурних досягнень Київської Русі став Софійський собор у Києві, який зберігся до наших днів, але в дуже перебудованому вигляді. Він був споруджений при Ярославі Мудрому на місці його перемоги над печенігами і задуманий як символ політичної могутності Русі. Софійський собор став місцем посадження на престол князя, а також місцем проведення на митрополитських соборах зустрічей князя з митрополитом.

- За назвою Софійський собор у Києві повторює константинопольський, але являє собою абсолютно оригінальну, самостійну архітектурну споруду. У своєму первинному вигляді собор являв собою п'ятинефну хрестокупольну будівлю з тринадцятьма куполами (символ Христа і дванадцяти апостолів). Всі п'ять нефів на сході закінчувалися апсидами, а в центральній апсиді розташовувався вівтар. Дванадцять малих куполів сходишками підіймалися до великого центрального купола. Зовні до будівлі з трьох боків примикала арочна галерея, що загалом створювало пірамідальну композицію. Вся споруда була розрахована так, щоб при порівняно невеликому обсягу створити відчуття величі і гармонії.

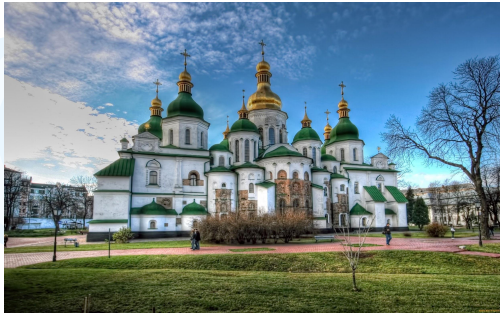
- Пам'ятником архітектури світового значення є й ансамбль Києво-Печерської лаври. Споруда головного собору – Успенська церква – була важливим етапом у розвитку київської архітектури. З неї почалося поширення однокупольних храмів, основного типу храму в період феодальної роздробленості. Церква була зруйнована в 1941 р., а сьогодні вона відновлена. Трохи пізніше в тому ж монастирі була побудована вражаюча своєю красою і пропорційністю надбрамна

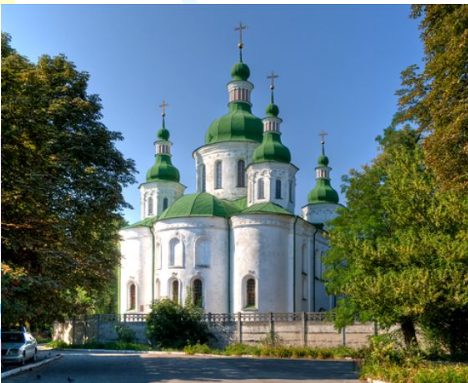
● Найвизначніші пам'ятки архітектури Київської Русі

Десятинна церква (996 р.)

Софіївський Собор (11–18)

Кирилівська церква (середина)

**Михайлівський собор Видубицького монастиря.
(1070 р.)**

Найкраще архітектура XI-XIII ст. збереглася у "стольному граді" Сіверської землі – Чернігові, мальовничо розташованому на березі Десни. У головному Спасо-Преображенському соборі можна побачити риси, близькі до західноєвропейського романського стилю: масивність об'єму, вузькі вікна, кругла сходовая вежа. Подальша переробка візантійської системи знайшла своє вираження в однокупольній церкві Параскеви П'ятниці. Існує припущення, що ця будівля зведена видатним архітектором того часу Петром Милоногом. Він уперше застосував "сходинокві" арки, які набули надалі значного поширення. Петро Милоног також побудував у Києві складну інженерну споруду – кам'яну підпірну стіну під горою, яка розмивалася водами Дніпра. Літописець пише, що кияни дуже любили це місце, де вони "немовби ширяли у повітрі".

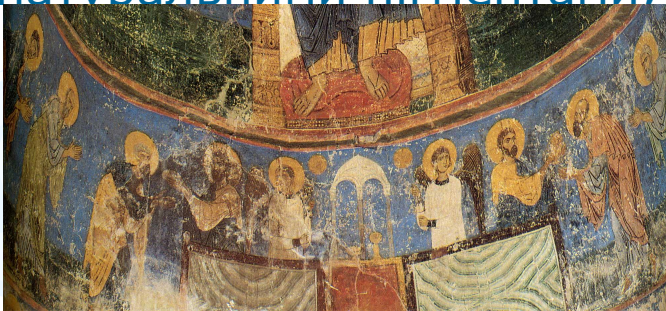
Образотворче мистецтво Київської Русі

- Провідними жанрами образотворчого мистецтва Київської Русі були мозаїка, фреска, іконопис та книжкова мініатюра.

- **Мозаїка** - це один з видів декоративно-прикладного та монументального мистецтва. Мистецтво мозаїки представлена різними жанрами і є зображенням, створеним за допомогою компонування, набору та закріплення на поверхні різнокольорових каменів, керамічних плиток, смальти і інших матеріалів.

- Слово «фреска» в перекладі з італійської означає «живопис на сирій штукатурці». Це стародавня техніка настінного живопису, в якій фарби наносяться на вологу штукатурку. Причому штукатурка або левкас, як її називають фахівці, зовсім не схожа на звичайну обробку стін. Для виготовлення фрески використовується суміш піску з гашеним вапном. В якості фарб користуються натуральними пігментами, розведеними водою.

● **Іконопис – мистецтво писання ікон, вид живопису, релігійного за темами сюжетів, культового за призначенням. Зображення святих і подій на дошці, полотні, металі, описаних в Біблії або церковній історії. Має відповідати чітким правилам, розробленим церквою**

Декоративно-прикладне мистецтво

- Активно розвивалося декоративно-прикладне мистецтво. Вироби з дерева, металу, кістки, каменю, глини не просто задовольняли потреби людей, але й прикрашали їх життя. Характерним для творів прикладного мистецтва був рослинний орнамент, на відміну від геометричного візантійського.

Музика Київської Русі

У житті людей Київської Русі значне місце займали музика, пісні і танці. Пісня супроводила різні обряди, календарні свята. Знамениті фрески вежі Софійського собору у Києві дають зображення музикантів і танцюристів. За цими зображеннями, а також з билин, літописів ми знаємо про музичні інструменти Русі – ріг, труби, бубон, гуслі, гудок. З прийняттям християнства одноголосий спів став частиною богослужіння, православний канон не допускав інструментальної музики. Спів вівся за спеціальними рукописними книгами. Склалося дві системи нот – самобутня і візантійська.

